Rout. BPP (2025)11:V | ପ୍ରାଚୀ ପତ୍ରିକା
ଗବେଷଣାତ୍ମକ ପ୍ରବନ୍ଧ | ମୁକ୍ତ ପ୍ରବେଶ
DOI :https://doi.org/10.5281/zenodo.16919643 | ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ବୌଦ୍ଧ ଗଳ୍ପ : ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାର ଅବଶୋଷ

ମାନସ କୁମାର ରାଉତ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର :

ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମ ଏବଂ ତଥାଗତ ଗୌତମବୁଦ୍ଧ ତାଙ୍କର ଶେଷ ଶିକ୍ଷାଦାନ ଏବଂ ନିର୍ବାଣପ୍ରାପ୍ତି ସମ୍ପର୍କିତ ପ୍ରବନ୍ଧଟି ଗଳ୍ପଧାରାରେ ପ୍ରକାଶିତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇଛି। ଏଠାରେ କିପରି ଚୁଣ୍ଡଙ୍କୁ ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧି ସମ୍ପର୍କରେ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ବୁଦ୍ଧଦେବ ବିଷାକ୍ତ ଖାଦ୍ୟା ଖାଇବା ପରେ ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତି ଘଟିଛି ଏଥିସହିତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଏହାକୁ ନେଇ ଅତି ସମ୍ମାନର ସହ ଖାଦ୍ୟ ପରଷି ଥିବା ଚୁଣ୍ଡ କମରପୁତ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ନିର୍ବାଣ ପରେ ସମାଜର ନିନ୍ଦାଭାର ସହିତ ଅବଶୋଷ ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ ବିତାଉଛନ୍ତି ତାହାକୁ ଦର୍ଶାଯାଇଛି। ଏହି ଅବଶୋଷ ଭିତରୁ ତଥାଗତ ତାଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ତାଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସହିତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମହାର୍ଶମଣରେ ପରିଣତ କରାଇବା ସହିତ ତାଙ୍କର ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ସାଜିଛନ୍ତି ତାହାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି। ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କୁ ନିଜର ଆତିଥ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଅଛନ୍ତି ଚୁଣ୍ଡ, (ବୌଦ୍ଧ ସାହିତ୍ୟରେ ଚଣ୍ଡ, ଚୁଣ୍ଡା, ଚଣ୍ଡା ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି) ଏବଂ ଅତି ଶ୍ରଦ୍ଧାର ସହ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ଚନ୍ଦନ କାଠରେ ଫୁଟିଥିବା ଛତୁ ଏବଂ ଶୁକରମାଦକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି ତଥାଗତ ଏବଂ ତଥାଗତଙ୍କ ଅନ୍ୟ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ। ତଥାଗତ ଚୁଣ୍ଡକଙ୍କ ଆତିଥ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଚୁଣ୍ଡକ ପରଷିଥିବା ଖାଦ୍ୟ ବିଷାକ୍ତ ଜାଣି ମଧ୍ୟ ତାକୁ ପୋତିବାକୁ ଚୁଣ୍ଡକକୁ କହିବା ସହିତ ତାଙ୍କର ମହାନିର୍ବାଣ ଜାଣି ମଧ୍ୟ ଚୁଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଖାଇଛନ୍ତି। ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଜନିତ ଅସୁବିଧା କାରଣରୁ ତାଙ୍କର ମହାପରିନିର୍ବାଣ ହୋଇଛି। ଏଥିଯୋଗୁ ଚୁଣ୍ଡକକୁ ସମସ୍ତେ ଦାୟୀ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଚୁଣ୍ଡକ ମଧ୍ୟ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ନିର୍ବାଣପ୍ରାପ୍ତି ଯୋଗୁ ନିଜକୁ ଦାୟୀ କରି ଅବଶେଷର ଗ୍ଲାନି ଭିତରେ ରହିଅଛି। ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟଯେ, ଚୁଣ୍ଡ କମାରପୁତ ଜଣେ କମାର (ଲୁହା ଗଢ଼ିବା କାମ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି) ଥିଲେ, ଯିଏ ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧଙ୍କୁ ପାଖାରେ ତାଙ୍କ ଆମ୍ବ ଉଦ୍ୟାନରେ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଦର୍ଶନ ସମୟରେ ଶେଷ ଭୋଜନ ଭିକ୍ଷା ଭାବରେ ଦାନ କରିଥିଲେ। ଏହି ଭୋଜନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ, ବୁଦ୍ଧ ଗଭୀର ଅତିସାର ରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ହେଲେ ଯାହା ପରେ ତାଙ୍କର ନିର୍ବାଣ ଘଟିଲା।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ :

ଆମ୍ରବନ, ଶେଷ ଭିକ୍ଷା, ଶୁକରମୋଦକ, ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ନିର୍ବାଣ ପରିବେଶ, ଚୁଣ୍ଡ, ତଥାଗତଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ।

ଉପକ୍ରମ :

ଶେଷ ଉପଦେଶ: ଚୁଣ୍ଡ କମାରପୁତ ସୁତରେ, ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧ ଚୁଣ୍ଡଙ୍କ ଆମ୍ବ ଉଦ୍ୟାନରେ ବସିଥିବାବେଳେ, ସେମାନେ ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରନ୍ତି। ଚୁଣ୍ଡ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗର ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟାକୁ ସେ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିବା କଥା କହନ୍ତି, ଏବଂ ବୁଦ୍ଧ କହନ୍ତି ଯେ ଏହି ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ଓ ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ଶିଳାନୁଶାସନରେ ଥିବା ଶୁଦ୍ଧି ଅଲଗା ଅଟେ। ଚୁଣ୍ଡ ପଚାରନ୍ତି ଯେ

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ
Quick Response Code:
Available online at :
https://pracheenews.com/
DOI:
https://doi.org/10.5281/zenodo.16919643
Article No - BPP00327

ଯୋଗାଯୋଗ :
ମାନସ କୁମାର ରାଉତ, ଗବେଷକ,
ଧର୍ମଶାଳା, ଯାଜପୁର
Email: manash99rout@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0005-9556-4750

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୬.୦୫.୨୦୨୫	୧୧.୦୬.୨୦୨୫	୨୫.୦୭.୨୦୨୫	୧.୦୮.୨୦୨୫

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ରାଉତ, ମାନସ କୁମାର ; ୨୦୨୫। ବୌଦ୍ଧ ଗଳ୍ପ : ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାର ଅବଶୋଷ। ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ। ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା : ଙ; ପୃଷ୍ଠା : ୬୯-୭୩।

ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଶିକ୍ଷାନୁଶାସନରେ କିପରି ଶୁଦ୍ଧି ହୁଏ, ତେଣୁ ବୁଦ୍ଧ ତାଙ୍କୁ ଦଶ ପ୍ରକାର କର୍ମ ପଥ ବିଷୟରେ ଉପଦେଶ ଦିଅନ୍ତି। ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଉପଦେଶକୁ ଚୁଣ୍ଡ ପ୍ରଶଂସା କରି, ସେ ଦିନଠାରୁ ଜନସ୍ଥ ବୁଦ୍ଧ ଅନୁଗାମୀ ହେବା ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି।

ନିର୍ବାଣପ୍ରାପ୍ତି : ସ୍ଥାନ କୁଶୀନଗରର ଚୁଣ୍ଡଙ୍କର ଆମ୍ରବନ। ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିରେ ଲୁହ। ଖାଲି ଲୁହ ! ଲୁହ ଦୁଃଖର, ଲୁହ ଅବଶୋଷର, ଲୁହ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତର ! ଲୁହ ଅକ୍ଷମଣୀୟ ଅପରାଧର ! ଲୁହ କ୍ଷମା ପାଇଁ ଗୁହାର ଲଗାଇବାର ! ଆମ୍ରବନ ସାରା ଲୁହର ଧାର, ପରିବେଶ ଶୋକାକୂଳ ଲୁହ ମିଶା କରୁଣ ସ୍ୱର ସହିତ ବୁକୁଫଟା ଚିତ୍କାର ବାବା ଆମ୍ରବନ ରୂପାନ୍ତର ଶୋକ ବନରେ। ସେ ଧିକ୍କାର କରୁଥିଲା ନିଜକୁ ,ନିଜ ବଂଶକୁ, ନିଜ କୂଳକୁ, ତଥାଗତଙ୍କ ମହାପରିନିର୍ବାଣ ଖବର ବ୍ୟାପିସାରିଥିଲା ଶ୍ରୀବସ୍ତୀରୁ କୁଶିନାରା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ। ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱର ତଥାଗତ ଚାଲିଗଲେ। ହଜାରେ ବର୍ଷରେ ଏମିତି ଜଣେ ଜଣେ ତଥାଗତ ଆସନ୍ତି ଯାହାକୁ ବଂଚାଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା। ଭାବପ୍ରବଣତାର ଘଟଣାପ୍ରବାହ ତାଙ୍କୁ ମହାପରିନିର୍ବାଣ ଆଡକୁ ନେଇଗଲା। ତଥାଗତ ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଚିକିତ୍ସକକୁ ରାଜଗୃହରେ ଛାଡି ଚର୍ତୁମାସ ବ୍ରତ ପାଳନ ପାଇଁ ଶ୍ରାବସ୍ତୀ ଚାଲି ଆସିଲେ। ଯଦି ଆନନ୍ଦ, ଅନିରୁଦ୍ଧ ଚାହିଁଥାନ୍ତେ ତାହେଲେ ପ୍ରତିଦିନ ମାଇଲ ମାଇଲ ବୁଲୁଥିବା ଜଣେ ୮୫ବର୍ଷର ପରିଣତ ମଣିଷ ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଚିକିତ୍ସକ ଆସିବାରେ ଅସୁବିଧା କ'ଣ ଥିଲା ? ହୁଏତ ଜୀବକ ଥିଲେ ତଥାଗତଙ୍କ ମହାପରିନିର୍ବାଣକୁ ଗଡେଇ ଦିଆଯାଇପାରିଥାନ୍ତା ! କିନ୍ତୁ କେହିବି ଜଣେ ପଦକ୍ଷେପ ନେଲେ ନାହିଁ। ଏଥିପାଇଁ କ'ଣ ଚୁଣ୍ଡ ଦାୟୀ ? ଆମ୍ରବନରେ ଏବେବି ଇତସ୍ତତ ହୋଇ ପଡିଛି ବୌଦ୍ଧ ଭିକ୍ଷୁମାନଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ପାତ୍ର ଖାଦ୍ୟ ତଥାଗତକୁ ଆତିଥ୍ୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଖୁସି ହଜିଯାଇଛି ଶୋକରେ, ବଦଳି ଯାଇଛି ଦୁଃଖରେ। ପାବା ସାରା ଶୁଭୁଛି ଚୁଣ୍ଡବିରୋଧି ସ୍ୱର । ଗୃହସ୍ଥ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସୈନ୍ୟାସୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ବୃଷ୍ଠିଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମୁଖିଆ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ନବବଧୁ ଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସୈନ୍ୟାସୀନୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ। ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ଘୃଣା ତିରସ୍କାରର ଚିହ୍ନ। କାହାକୁ କି ଉତ୍ତର ଦେବ ? କି ଉତ୍ତର ଅଛି ତା ପାଖରେ ? ପାବା ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଭଣ୍ଡଗ୍ରାମ, ଭଟିଗ୍ରାମ, ଆମ୍ରଗ୍ରାମ, ଜମ୍ବୁଗ୍ରାମ, ଭୋଜନଗର, କୁଶିନାରା ବ୍ୟାପିଥିବା ତଥାଗତଙ୍କ ପରିନିର୍ବାଣ ଖବରରେ ସମସ୍ତେ ଶୋକାକୂଳ। ତଥାଗତ ମୋର ଆତିଥେୟତା ସ୍ୱୀକାର କରି ମୋ ସ୍ୱୀ ହାତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଚନ୍ଦନ କାଠରେ ଫୁଟିଥିବା ଛତୁ ତରକାରୀ ଆଉ ଶୁକରମାଦକକୁ ଭୋଜନ କରିନଥିଲେ ତଥାଗତ ଆହୁରି ଅନେକ ଦିନ ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ବିଚରଣ କରିଥାନ୍ତେ। ତାଙ୍କର ଉପଦେଶ ଶୁଣିଥାନ୍ତେ ନୂଆପିଢିର ମଣିଷ କେବଳ ମୋ ଆମ୍ରବନର ଖାଦ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଟାଣିନେଲା ମହାପରିନିର୍ବାଣ ଆଡକୁ। ତଥାଗତଙ୍କ ଅନେକ ଗୃହିଶିଷ୍ୟ ଭିତରୁ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଯିଏ ତଥାଗତଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପାଇଁ ଦାୟୀ ! ବୁଦ୍ଧ ଇତିହାସରେ ତଥାଗତଙ୍କ ଚୁଣ୍ଡ ବଞ୍ଚି ରହିବ ଏକ ନିନ୍ଦିତ ମଣିଷ ହୋଇ । ଚୁଣ୍ଡ ଧିକ୍କାର କଲା ନିଜକୁ ନିଜର ଆତିଥ୍ୟୟତାକୁ।

ଶ୍ରାବସ୍ତୀରେ ତଥାଗତ ଘୋଷଣା କରିସାରି ଥିଲେ ସେ ଆସନ୍ତା ୩ମାସ ମଧ୍ୟରେ ମହାପରିନିର୍ବାଣ ଲାଭ କରିବେ। ୨୫ତମ ଚର୍ତୁମାସ ବ୍ରତପାଳନପରେ ତଥାଗତ ଭିକ୍ଷୁ ଆନନ୍ଦ, ଅନିରୁଦ୍ଧ ଉପାଳୀ, ସ୍ୱସ୍ତିକକୁ କହି ସାରିଥିଲେ ଏହା ତାଙ୍କ ଶେଷ ଶ୍ରାବସ୍ତୀ ରହଣୀ। ଆଉ ତାଙ୍କ ଶେଷ ସମ୍ମିଳନୀ ଉପଦେଶରେ ଉପସ୍ଥିତ ୫୦୦ ବୌଦ୍ଧ ଭିକ୍ଷୁଙ୍କୁ କହି ସାରିଥିଲେ ଏହା ତାଙ୍କର ଶେଷ ଉପଦେଶ।

ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧ ଚୁଣ୍ଡଙ୍କ ଆମ୍ର ଉଦ୍ୟାନରେ ବସିଥିବାବେଳେ, ସେମାନେ ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରନ୍ତି। ଚୁଣ୍ଡ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗର ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟାକୁ ସେ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିବା ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ବୁଦ୍ଧ କହନ୍ତି ଯେ ଏହି ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ଓ ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାନୁଶାସନରେ ଥିବା ଶୁଦ୍ଧି ଆଲଗା ଅଟେ। ଚୁଣ୍ଡ ପଚାରନ୍ତି ଯେ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଶିକ୍ଷାନୁଶାସନରେ କିପରି ଶୁଦ୍ଧି ହୁଏ ? ତେଣୁ ବୁଦ୍ଧ ତାଙ୍କୁ ଦଶ ପ୍ରକାର କର୍ମ ପଥ ବିଷୟରେ ଉପଦେଶ ଦିଅନ୍ତି। ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଉପଦେଶକୁ ଚୁଣ୍ଡ ପ୍ରଶଂସା କରି, ସେହି ଦିନଠାରୁ ଜନସ୍ଥ ବୁଦ୍ଧ ଅନୁଗାମୀ ହେବା ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି।

ବୟସର ଅପରାହ୍ନକୁ ଛୁଇଁଥିବା ତଥାଗତ ଭିକ୍ଷୁ ଆନନ୍ଦକୁ କହି ସାରିଥିଲେ ଶଗଡ ଯେମିତି ପୁରୁଣା ହୋଇଗଲେ ତାଙ୍କୁ ଯୋଡାଯୋଡି କରି ଚଳାଯାଏ ମୁଁ ସେହି ଭଳି ଚଳୁଛି ଆନନ୍ଦ। ୪୫ ବର୍ଷେ ପ୍ରବ୍ରଜ୍ୟାଜୀବନ, ୮୫ ବର୍ଷେ ବୟସ ଆଉ ଶରୀରକୁ ନେଇ ଚାଲିବା କଷ୍ଟ। ଏବେ ଫେରିବାର ବେଳା। ଚୁଣ୍ଡକ ଆତିଥେୟତା ୩ମାସ ପୂର୍ବରୁ ତଥାଗତଙ୍କୁ ମହାପରିନିର୍ବାଣରେ ପହଂଚାଇ ଦେବ ଏକଥା କୌଣସି ବୌଦ୍ଧ ଭିକ୍ଷୁଙ୍କ ଚିନ୍ତା ଚେତନାର ବାହାରେ ଥିଲା। ମୁଁ ସ୍ୱପ୍ନରେ ସୁଦ୍ଧା କଳ୍ପନା କରି ପାରୁନାହିଁ ଏ ଘଟଣାବଳୀ କ୍ରମ ଭିତରେ ଥିବା ଦୁର୍ଘଟଣାକୁ। ମୋତେ କ୍ଷମା କରି ଦିଅ ତଥାଗତ । ଚୁଣ୍ଡକ ଆଖିର ଲୁହ ଥପ୍ ଥପ୍ ହୋଇ ପଡୁଥିଲା ପାବାମାଟି ଉପରେ ତଥାଗତ ସମୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣକାଶ୍ୟପ, ମସ୍କରୀ ଗୋସାଲିପୁତ୍ର, ନିଗ୍ରନ୍ଥଜ୍ଞାତିପୁତ୍ର, ସଞ୍ଜୟ କୈରାତିପୁତ୍ର, ଦିଗନାଗ, କୁକୁଦ କାତ୍ୟାୟନ, ଅଦିତ କୋଶମ୍ବଳା ପରି ମହାନ ଦାର୍ଶନିକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗୁରୁଥିଲେ । ଯେଉଁ ମାନଙ୍କ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିଚାର, ଜୀବନଧାରା ପ୍ରଭାବିତ କରିଥଲା ସମଗ୍ର ଆର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତକୁ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ବୌଦ୍ଧିକ ବିଚାରର ପୃଷ୍ଟ ପୋଷକ, ଆଉ

ଉଦଘୋଷକ। ଯେଉଁ ମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାତ ଦୁରର କଥା ଅସ୍ଥାଚଳ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣରେ ଲମ୍ବିଥିବା ସେମାନଙ୍କ ଲମ୍ବାଛାଇକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବ ଆମଭଳି ଅଛବ, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଗର୍ହିତ ଅପରାଧ। ବୈଦିକ ବିଚାରରେ ଆମେ ପଶୁନଥିଲୁ କିମଣିଷ ନଥିଲୁ, ପଶୁ ହୋଇଥିଲେ ତ ସେମାନଙ୍କ ଯଜ୍ଞ ସୂପ କାଷ୍ଟରେ ବେକ ଦେଖାଇ, ବେଦମନ୍ତ୍ର ଉଚାରଣ ଭିତରେ ଘାତକ ମାନଙ୍କ ଖର୍ପରରେ ପ୍ରାଣଦେଇ ସେମାନଙ୍କ ବିଚାରରେ ମୋକ୍ଷ ପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇ ଯାଇଥାନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ ଯଜ୍ଞ ପାଖକୁ ଯିବା କଥାଛାଡ, ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ମନ୍ତ୍ର ଉଚାରଣର ସ୍ୱର ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଭୁଥିଲା ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୂମିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବା ଆମ ଭଳି ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଥିଲା ନିଷିଦ୍ଧ। ତଥାଗତ ଆପଣ ବୁଦ୍ଧତ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିର ବେଶ୍ କିଛିଦିନ ଡମପୁତ୍ର ସ୍ୱସ୍ଥିକ ଠାରୁ ଆସନ ପାଇଁ ଘାସ ବିଡାନେଲେ ତାକୁ ଗେଲ କଲେ କୁଣ୍ଢେଇ ପକେଇଲେ ଭଲମନ୍ଦ ପଚାରିଲେ ସାହାସ ଦେଲେ ବଂଚିବାର। ବୈଦିକ ମନ୍ତ୍ରରେ ଉବୁଟୁବୁ ହେଉଥିବା ଭାରତରେ ଅବାଳ ବାଳକ ସ୍ୱସ୍ଥିକ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଅନୁଭବ କଲା। ଭାରତର, ରାଜା, ସାମନ୍ତ, ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ସମାଜ ବାହାରେ ଆଉ ଏକ ନୂଆମନ୍ତ୍ର , ନୂଆ ସମାଜ ଅଛି, ନୂଆ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି। ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ରାଜକୁମାର ସିଦ୍ଧାର୍ଥ, ତପସ୍ୱୀ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ, ଯାହାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଠାରୁ ଶୁଦ୍ରତା, ସ୍ୱସ୍ଥିକର ଘାସ ବିଡାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ତୃଣାସନ ନେଇଗଲା ଆପଣଙ୍କୁ ବୁଦ୍ଧତ୍ୱର ଶେଷ ଉପଲବଧି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ। ସ୍ୱସ୍ଥିକ ଅଛବ, ଯାହାର ଛାଇ ପଡ଼ିଲେ ଉଚ୍ଚବର୍ଗ ଲୋକ ଗଙ୍ଗା ସ୍ନାନ କରନ୍ତି। ଯାହା ପାଇଁ ଗାଁ ଭିତରକୁ ଯିବା ନିଷିଦ୍ଧ ଆପଣ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ। ନିଜ ସଂଘରେ ସାମିଲ କଲେ ସେ ଆଜି ତଥାଗତ ବିଚାରର ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଚାରକ।

ବୈଶାଳୀର ଗଙ୍ଗାନଦୀ କୂଳରେ ଭିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ବେଳେ ସମାଜର ବଡଲୋକଙ୍କ ବିଷ୍ଠା ମୁଣ୍ଡେଇ ଅଣରାସ୍ତାରେ ଯାଉଥିବା ଅଛବ ଯୁବକ ସୁନୀତକୁ ଶୁଭିଲା ଆପଣଙ୍କ ସ୍ୱର । ସେ ଆପଣଙ୍କ ସ୍ୱରରେ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇ ଆପଣଙ୍କ କଥା ଭଲରେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଖେଇ ଆସିଲା। ମୁଣ୍ଡରେ ବିଷ୍ଠାର ଦୃଗନ୍ଧରେ ଫାଟି ପଡୁଛି ଦେହ, ଦେହ ସାରା ଓ ଡାଳି ହୋଇ ପଡୁଛି ବିଷ୍ଠାର ଅବଦୟ। ଆପଣ ତାପାଖକୁ ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲାବେଳେକୁ ସେ ଭୟରେ ଦୌଡିଲା। ଭାବିଲା ବିଷ୍ଠା ମୁଣ୍ଡେଇ ଯାଇଥିବା ଲୋକ ପ୍ରତି କ୍ରୋଧିତ ହୋଇ ଆପଣ ତାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରୁଛନ୍ତି। ଆମ ଭଳି ଦଳିତ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିଦିନ ଏମିତି ଅନେକ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟେ। ଆପଣଙ୍କ ସମାଜ, ଆପଣଙ୍କ ଦେବତା, ଆପଣଙ୍କ ପୁରାଣଶାସ୍ତ୍ର, ଆପଣଙ୍କ ଚଳଣୀ, ଗୋଟିଏ କଡରେ ଆମେ ସବୁଗୋଟିଏ କଡରେ, ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ ଗୋଟିଏ ସହରରେ, ଗୋଟିଏ ସମାଜରେ ଥାଇବି ଆମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥକ, ସବୁଦିନ ଭୟ ପାଇ ଦୌଡିଲା ଜୀବନ ବଂଚିବାକୁ ଗଙ୍ଗାନଦୀ ଭିତରକୁ ଡେଇଁ ପଡିଲା। ୧୦୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ ବୌଦ୍ଧ ଭିକ୍ଷୁ ଗୋଟିଏ ଅସବର୍ଣ୍ଣ ବିଷ୍ଠା ମୁଣ୍ଡା ଯୁବକ ପଛରେ ଦୌଡୁଛନ୍ତି। ଯାହାକୁ ଅପଲକ ନୟନରେ ଚାହିଁ ଥାନ୍ତି ଶ୍ରାବସ୍ତୀ ସବୁଦିନ ଭାବିଲା କୋଉଠି ନା କେଉଁଠି ପାପ ହୋଇଗଲା । ସାଆନ୍ତ ମାନଙ୍କ ଉପଦେଶ ଶୁଣିବା ବୋଧେ ତା ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ବଡପାପ, ଅକ୍ଷମଣୀୟ ଅପରାଧ, ଆପଣ ତାକୁ ଶ୍ରାବସ୍ତୀର ରାଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ନେବେ ଆଉ ସେ ବିରାଟ ଶାସ୍ତୀ ଭୋଗିବାକୁ ଯାଉଛି। ଏକଲବ୍ୟ ଅଜଣାତରେ ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା କଲା ବୋଲି ତା ଆଙ୍ଗୁଟି କଟାଗଲା ଏଠାରେ ମୁଣ୍ଡ କାଟ ହୋଇପାରେ। ସବୁଦିନକୁ ଆପଣ ଗଙ୍ଗାଜଳରେ ଗାଧୋଇ ଦେଲେ । ତାକୁ ଆପଣ ଶିଷ୍ୟ ଭାବରେ କଲେ। ସବୁଦିନ ଆଜି ଶ୍ରାବସ୍ତୀରେ ଏଠି ବିନା ସ୍ୱୀକୃତିରେ ସେ ଶୁଣିଛି ତଥାଗତଙ୍କ ପ୍ରବଚନ। ଆପଣଙ୍କର ବିଚାର ଧାରାର ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରଚାରକ।

ଶ୍ରାବସ୍ତୀରୁ କପିଳବସ୍ତୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆପଣଙ୍କୁ ନେଇ ଅନେକ ଆଲୋଚନା । ତଥାଗତ ଉରୁବେଲା, କାଶ୍ୟପ, ଗୟା କାଶ୍ୟପ, ନଦୀକାଶ୍ୟପଙ୍କ ଯଜ୍ଞ ବେଢାରେ ବଦ୍ଧ ହେବାକୁ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ପାଂଚଶହରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଗାଲ ଛାଗଳ ମୁକ୍ତ କରିଦେଇଛନ୍ତି। ତଥାଗତଙ୍କ ବିଚାର ପାଖରେ ପରାସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ବେଦର ଅପ୍ରଚାରକ, ଆପଣଙ୍କ ବିଚାର ପାଖରେ ହାରମାନନ୍ତି ତଥାଗତଙ୍କ ଶିଷତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି। ଦୁଇ ମହାନ ଶିଷ୍ୟ ଶାରିପୁତ, ମୋଗଲାୟନ ସେମାନଙ୍କ ପୁରୁଣା ଆଧାତ୍ମିକ ବିଚାର ଛାଡି ତଥାଗତଙ୍କ ଶରଣ ନେଇଛନ୍ତି। କୋଶଳର ଅନୁପ୍ରୀୟା ଗ୍ରାମରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିଲା ବେଳେ ପାଂଚଅଁରାଜ କୁମାର, ଅନିରୁଦ୍ଧ, ମହାନାମ ଭିଦ୍ରିକା, ଭଗୁ, କାମ୍ବିଲାଙ୍କ ସହିତ ନାପିତ ଯୁବକ ଉପାଳୀ। ତଥାଗତ ନାପିତ ଯୁବକ ଉପାଳୀକୁ ପ୍ରଥମେ ଦୀକ୍ଷା ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୀକ୍ଷା ଦେଇ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଲେ ଆପଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦଳିତ, ଅବହେଳିତ, ସମାଜର ନିମ୍ନସ୍ତରର ମଣିଷ, ଆଉ ରାଜକୁମାର, ସଂଭ୍ରାନ୍ତବର୍ଗ ସବୁ ସମାନ । ଉପାଳୀ ଦୀକ୍ଷା ପ୍ରମାଣ କରିଦେଲା ଆପଣ ଭାରତ ବର୍ଷର ଦଳିତ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ବର୍ଗର ପ୍ରାଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ଚାଁହୁଛନ୍ତି। ଆପଣଙ୍କ ବିଚାର, ଚିନ୍ତାଧାରା, ଜାତିବ୍ୟବସ୍ଥା, ବର୍ଣ୍ଣବ୍ୟବସ୍ଥା ଠାରୁ ଉଚ୍ଚରେ, ଡମ ଜାତିର ଝିଅ ପ୍ରକୃତିକୁ ବୁଦ୍ଧ ସଂଘର ମହିଳାଶାଖାରେ ସାମିଲ କଲେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ କନ୍ୟାକୁ ନିଜ ବିଚାରରେ ଦିକ୍ଷିତ କରି ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଦଳିତ ମହିଳା ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖୋଲି ଦେଲେ ଆଧାତ୍ମିକ ଉଦାହରଣର ନୂଆ ରାସ୍ତା। ଆମ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ତ ମହିଳାଙ୍କ ପାଇଁ ଆଗରୁ ବିରାଟ ପ୍ରାଚୀର ଠିଆ ହୋଇଥିଲା। ନିମ୍ନବର୍ଗର ମହିଳାଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁରାସ୍ତା ବନ୍ଦ କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତି ପରେ ଶହଶହ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ, ଦଳିତ ମହିଳା ଆପଣଙ୍କ ବିଚାର ଧାରା ପରିଧି ଭିତରକୁ ଆସିଲେ। ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷାଗ୍ରହଣ କରିବାର

ଅଧିକାର ଅଛି। ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଜ୍ଞାନବୃଦ୍ଧି କରିବାର କ୍ଷମତା ଅଛି ମହିଳା ହେଉକି ପୁରୁଷ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ହେଉକି ଦଳିତ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନେଇ ସମାଜ, ଗାଁ ଗଠିତ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଧିକାର ସମାନ ଏକଥା ଆପଣ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରମାଣ କଲେ। ଉରୁବେଳା ଉଦାହରଣ ଜାତି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଦେଲା ଶକ୍ତ ଆଘାତ। କଳାଧଳା, ଦଳିତ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସ୍ପର୍ଷ ଅସ୍ପୃଷ୍ୟର ଲକ୍ଷଣ ରେଖା ଭିତରେ ସୀମିତ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ଭାରତର ସାମାଜିକ ଜୀବନକୁ ଜାଗ୍ରତ କରିବାର ପ୍ରୟାସର ହେଲା ଆୟଆରମ୍ଭ ।

ହେ ତଥାଗତ, ମୁଁ ସୁଜାତା ଭଳି ୧୦୦୦ ଗାଇ କ୍ଷୀରକୁ ୫୦୦ଗାଇଙ୍କୁ ପିଆଇ। ୫୦୦ଗାଇଙ୍କ କ୍ଷୀରକୁ ୨୫୦ ଗାଇଙ୍କୁ ପିଆଇ ସର୍ବଶେଷ ୮ଟି ଗାଇର କ୍ଷୀରକୁ ନେଇ ଖିରି ଦେଇ ପାରିନଥାନ୍ତି, କମାର ଖାଦ୍ୟ ସୁଜାତାର ଖିରିପରି ଆପଣଙ୍କୁ ଝଡବାତ୍ୟା ଭିତରେ, ଗ୍ରୀଷ୍ମରଝଞ୍ଜା ଭିତରେ, କାଳବୈଶାଖୀର ବଜ୍ରବିଜୁଳୀ ଭିତରେ ୪୯ଦିନ ସ୍ଥିର ଅଚଳ କରି ରଖିପାରିନଥାନ୍ତା। ସୁଜାତାର ଖିରି ଆର୍ଯ୍ୟବର୍ତ୍ତର ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ନୂଆ ରୂପ ପ୍ରଦାନ କଲା ଯିଏ ରାଜକୁମାର ସିଦ୍ଧାର୍ଥରୁ ଭିକ୍ଷୁ ତଥାଗତଙ୍କୁ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୃଥିବୀ ଆପଣଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରୁଥିବ ସୁଜାତା ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବ ଅମ୍ଳାନ ଚରିତ୍ର ହୋଇ। ଆଉ ମୁଁ?

ଶ୍ରାବସ୍ତୀରେ ଚର୍ତୁମାସ ବ୍ରତପାଳନ କରୁଥିଲା ବେଳେ ୨ଜଣ ସଂସ୍କୃତ ବିଦ୍ୱାନ ଭୀକ୍ଷୁ ପମେଲୁ, ଭିକ୍ଷୁ ତେକୁଲୁ ଆପଣଙ୍କୁ କହିଲେ। ତଥାଗତଙ୍କ ଉପଦେଶ ମାଗଧୀ ଭାଷାରେ ହେଉଛି। ଯାହାକୁ ସଂସ୍କୃତ ବିଦ୍ୱାନ, ଉଚ୍ଚବର୍ଣ୍ଣ ପଣ୍ଡିତ ସମାଜପତି ବୋଧଗମ୍ୟ ହେଉନାହିଁ। ମାଗଧୀ ଭାଷାକୁ ଅନେକ ବୁଝିପାରୁ ନାହାଁନ୍ତି, ଅନେକ ତାର ଭୁଲ ବାଖ୍ୟା କରୁଛନ୍ତି। ଆମେ ତଥାଗତଙ୍କ ଉପଦେଶକୁ ସଂସ୍କୃତରେ ଅନୁବାଦ କରିବୁ। ଆପଣ କହିଲେ ବୈଦିକ ଭାଷା ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟକଙ୍କ ଭିତରେ ସୀମିତ। ଯେଉଁ ଭାଷାରେ ସାଧାରଣ ଲୋକମାନେ କଥା ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ଭାଷାରେ ସେମାନଙ୍କର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ହେବା। କେବଳ ସମାଜର ଉଚ୍ଚବର୍ଗର ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ସୀମିତ ଥିଲା ବୈଦିକ ଭାଷା, ବୈଦିକ ସଂସ୍କୃତି, ବେଦଠାରୁ ଅଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ। ଉଚ୍ଚିତ ସାଧାରଣ ଲୋକ ମାନଙ୍କର ସେଥିରେ ନେଣଦେଣ କିଛିନଥିଲା। ସେଥିପାଇଁ ଆପଣଙ୍କ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଆମ ଅସ୍ପୃଷ୍ୟ ସମାଜକୁ ଗଙ୍ଗାର ଜଳପରି ବ୍ୟାପିଗଲା। ଆମେ ସମସ୍ତେ ଠିଆ ହୋଇ ଗଲୁ ଆପଣଙ୍କ ଛାଇ ତଳେ।

ଆପଣଙ୍କ ରାଜଗୃହରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିଲା ବେଳେ ଆପଣଙ୍କ ଭାଇ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ଭିକ୍ଷୁମାନେ ସର୍ବଦା ନିରାମିଷ ଭୋଜନ କରିବେ। ଭିକ୍ଷାପାତ୍ରରେ ଆମିଷ ଭୋଜନ ଗ୍ରହଣ କରିବେନାହିଁ। ଆପଣ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରି କହିଲେ ପୃଥିବୀର ସବୁ ଅଂଚଳରେ ସମାନ ଖାଦ୍ୟହାର ନାହିଁ। ପର୍ବତ ଉପରେ, ମରୁଭୂମି ଭିତରେ, ସମୁଦ୍ରର ଲୁଣି ପାଣି କଡରେ ଖାଦ୍ୟ ଦାନା ମିଳିବା କଷ୍ଟ, ତୁମ ମତରେ କେହି ବୌଦ୍ଧ ଉପାସକ, ବୌଦ୍ଧ ଧାର୍ମିକ କେହି ରହିବେ ନାହିଁ? ସେଠାକୁ ଭିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯିବେ କିପରି? ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ବ୍ୟକ୍ତିର ଖାଦ୍ୟରୁଚି, ପରମ୍ପରାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେବ। ହିଂସା ଜନିତ ଆମିଷ ନିଷିଦ୍ଧ କିନ୍ତୁ ଖାଦ୍ୟ ଜନିତ ଆମିଷ ନୁହେଁ। ସମୁଦ୍ର କୂଳର ଲୁଣାପଣିରେ, ମରୁଭୂମିର ବାଲିଭିତରେ, ପର୍ବତର ଶିଖରରେ ଆମେହିଁ ଥାଉ। ଆମହାତରେ ଚାଷ ପାଇଁ ଜମିନଥାଏ, ମୁଣ୍ଡଗୁଞ୍ଜିବାକୁ ଅରାଏ ଜାଗାନଥାଏ, ନୂଆଁଣିଆଁ ଚାଳିଘର ଦାନାମୁଠାଏ ନଥାଏ ଜଙ୍ଗଲ ଫଳମୂଳ, ପଶୁପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ମାଂସ ହେଉଛି ଆମ ଖାଦ୍ୟ। ସେଦିନ ଆପଣଙ୍କ ନିଷ୍ପତି ଆମଭଳି ସମାଜର ତଳସ୍ତରର ମଣିଷ ସମୁହଁ ପାଖରେ ପହଂଚିବାର, ଅତିଥେୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଆଉ ଏକ ରାସ୍ତା ଖୋଲି ଦେଲା। ମୁଁ କମାର ଚୁଣ୍ଡ ଦୃଢ଼ସ୍ୱରରେ ଘୋଷଣା କରୁଛି। ଭାରତର ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସମାନତା ପାଇଁ ଆପଣ ଯେଉଁ ନିଆଁ ଜାଳିଦେଇଗଲେ ସେ ନିଆଁ ହଜାର ବର୍ଷ ପରେ ନିର୍ବାପିତ ହେବନାହିଁ। ଆଜି କପିଳବସ୍ତୁ, କୋଲିୟ, ଶ୍ରାବସ୍ତୀ, କୁଶିନାରା, ରାମଗ୍ରାମ, ରାଜଗୃହ, ମଗଧ ଭୂଖଣ୍ଡର ହଜାର ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ମଣିଷ, ଅଛବ ସମାଜ ସମ୍ମାନର ସହ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ତାପଛରେ ଅଛି ଆପଣଙ୍କ ୪୫ବର୍ଷର ପରିବ୍ରାଜକ ଜୀବନ । ୫୧ ବର୍ଷର ସାଧନା ।

ହେ ତଥାଗତ, ହେ ଗୌତମ, ହେ ଜୀବନହତ୍ୟା ବିରୋଧୀ ପୁରୁଷ, ହେ ଧର୍ମର ଯୁକ୍ତିନିଷ୍ଠ ମଣିଷ। ହେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟମାନଙ୍କର ତ୍ରାଣ କର୍ତ୍ତା, ହେ ତ୍ରିକାଳ ଦର୍ଶୀବୁଦ୍ଧ। ଏ ଅଛବ ଚୁଣ୍ଡକର ଆତିଥେୟତା। ଅଗ୍ରହ୍ୟ କରି ଦେଇଥିଲେ କଣ କ୍ଷତି ହୋଇଥାନ୍ତା ? କେବଳ ଅବଶୋଷ ରହିଥାନ୍ତା ମୋ ମନରେ। ଏ ଜନ୍ମରେ ଚୁଣ୍ଡକର ଆତିଥେୟତାରେ କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି ତ୍ରୁଟି ଅଛି କିନ୍ତୁ ଅଛବ ପୁତ୍ରର ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରି ତଥାଗତ ମହାପରିନିର୍ବାଣ ହୋଇନାହାଁନ୍ତି।

ହେ ଆର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତର ମୁକୁଟ ବିହୀନ ଆଧାତ୍ମିକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମୋତେ ମୋର ଅପରାଧ ପାଇଁ କ୍ଷମା ଦିଅ।

ଚୁଣ୍ଡ, ଚୁଣ୍ଡ, କାହାର ସ୍ୱରରେ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ଭାବନା, ଚୁଣ୍ଡ କୋହ ମିଶ୍ରିତ ଲୁହକୁ ପୋଛି ଦେଇ ଚାହିଁଲା।

ବୁଦ୍ଧ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ତା ସମ୍ମୁଖରେ । ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣରେ ଦାଉଦାଉ ହୋଇ ଜଳୁଛି ତାଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଶରୀର । ଚୁଣ୍ଡକ ଭୋ... ଭୋ... ହୋଇ କାନ୍ଦିଉଠିଲା, ପ୍ରଭୁ ମୋର ଦୋଷ ପାଇଁ କ୍ଷମା କରିଦିଅ, ଆପଣଙ୍କ କଥା, ରଖି ଚନ୍ଦନ କାଠର ଛତୁ ତରକାରୀ,

ଶୁକରମାଦକ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭିକ୍ଷୁକୁ ନଦେଇ ପୋତି ଦେଇଥିଲି, ତଥାପି ମୁଁ ଆଜି ଦୋଷି, ଲାଂଛିତ, ଅପମାନିତ , ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ସମାଜ ଆଗରେ କାହିଁକି ତଥାଗତ ? କି ଅପରଧ କରିଥିଲା ଅଛବ ଚୁଣ୍ଡ, କୈକେୟୀଭଳି ଭଳି ନିନ୍ଦାର ବୋଝ ବୋହି ହଜାରହଜାର ବର୍ଷ ବଂଚିବି ? ତଥାଗତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଖୋଲାହସ ଦେଇ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଅବସ୍ଥା (ସ୍ୱସ୍ଥ୍ୟ) ଭଳି ଏକ ଦୁର୍ଲଭ ଜିର୍ଣ୍ଣାନ୍ତ୍ର ରୋଗ ହେବା ସମ୍ଭାବନା ଅଛି, ଯାହା ଉଚ୍ଚ ପ୍ରୋଟିନ (ମାଂସ) ଆହାର ଦ୍ୱାରା ହେବା ସମ୍ଭବ। ପରିନିର୍ବାଣ ପୂର୍ବରୁ, ବୁଦ୍ଧ ଆନନ୍ଦଙ୍କୁ କହିଲେ ଯେ ସେ ଚୁଣ୍ଡଙ୍କୁ ଦେଖି ବିଶେଷ ଭାବେ କହିଦିଅନ୍ତୁ ଯେ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ରୋଗର କାରଣ ସେ ଭୋଜନ ନୁହେଁ, ଏହିପରି ଭାବନା କିମ୍ବା ଦୁଃଖବୋଧ ରଖିବାକୁ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ। ବିପରୀତ ଭାବେ, ତଥାଗତଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଶେଷ ଭୋଜନ ଦାନ କରିବା ଏମିତି ଏକ ପୁଣ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଯାହା ବୁଦ୍ଧତ୍ୱ ଲାଭ ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ ଭୋଜନ ଦେବା ସମାନ। ସେଥିପାଇଁ ଚୁଣ୍ଡ ଆନନ୍ଦ ଓ ପୁଣ୍ୟରେ ହର୍ଷିତ ହେବା ଉଚିତ।

ଚୁଣ୍ଡ ଶୋକ କରନାହିଁ। ତମେ ନିନ୍ଦାର ପାତ୍ର ହୋଇ ବଞ୍ଚିବ ନାହିଁ। ସମ୍ମାନର ସହ ତମ ନାମ ଉଚାରିତ ହେବ ଭିକ୍ଷୁଙ୍କ ଭିତରେ। ଚୁଣ୍ଡ ମୋର ୮୫ବର୍ଷର ଜୀବନ ଯାତ୍ରାରେ ୪ଜଣ ଙ୍କୁ ବୁଦ୍ଧବିଚାର ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବେ। ମୋ ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ ମାୟାଦେବୀଙ୍କ କ୍ଷୀର, ସେନାନୀ ନଗରୀର କୃଷକ କନ୍ୟା ସୁଜାତାର ଖିରି, ଉଖିଳର ବଣିଜ ତୁପୁସା, ଭଲ୍ଲିକଙ୍କ ମଧୁପିଷ୍ଟକ, ଆଉ ତମର ଶୁକରମାଦକ। ମା' କ୍ଷୀର ମୋତେ ଜୀବନ୍ୟାସ ଦେଲା, ସୁଜାତାର ଖିରି ମୋତେ ବୁଦ୍ଧତ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ଆଡକୁ ଟାଣି ନେଲା, ତପୁସ୍ସ, ଭଲ୍ଲିକ ଖାଦ୍ୟ ମୋର ବୁଦ୍ଧତ୍ୱ ପରର ୪୯ଦିନର ଉପବାସକୁ ଭଙ୍ଗକଲା, ଆଉ ତମର ଶୁକରମାଦକ ମତେ ପରିନିର୍ବାଣ ପାଖକୁ ନେଇଗଲା। ଚୁଣ୍ଡ ବୁଦ୍ଧ ସଂଘ ତମ ଅବଦାନକୁ ସବୁ ଦିନେ ସମ୍ମାନ ଦେବ। ତମର ଏ ଅବଦାନ ପାଇଁ ତମେ ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତିହେବ। ଭାରତର ଜାତିବିହୀନ ସମାଜ ବ୍ୟାବସ୍ଥାରେ ତମେ ଉଜ୍ଜଳ ଚରିତ୍ର ହୋଇ ଠିଆହେବ।

ଚୁଣ୍ଡକ ମୁହଁରୁ ଲିଭି ଯାଇଥିବା ହସ, ପୁଣି ଫୁଟି ଉଠିଲା। ତଥାଗତ ଚୁଣ୍ଡକୁ ପଛକରି ପାବାରୁ କୁଶିନାରା ଆଜକୁ ପଡିଥିବା ରାସ୍ତା ଆଡକୁ ପାଦ ବଢାଉଥିଲେ। ଚୁଣ୍ଡକୁ ଲାଗୁଥିଲା ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଚନ୍ଦ୍ର କିରଣ ବେଷ୍ଟିତ ବୁଦ୍ଧ ସମଗ୍ର ଅର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତକୁ ବ୍ୟାପିଯାଉଛନ୍ତି । ଚୁଣ୍ଡକ ଖୁବୁ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ଉଚାରଣ କରୁଥିଲା

ବୁଦ୍ଧଃ ଶରଣଂ ଗଚ୍ଛାମୀ
ଧର୍ମଃ ଶରଣଂ ଗଚ୍ଛାମୀ
ସଂଘଃ ଶରଣଂ ଗଚ୍ଛାମୀ

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ଦୀଘାନିକାୟ ପୃଷ୍ଠା- ୧୨୬.

୨. ଉଦାନ ଭିଆଇଆଇ.-୫.

୩. ଚେନ୍, ଥୋମାସ୍ ଏସ୍ ଏନ୍, ଚେନ୍, ପିଟର୍. ଏସ୍ ୱାଇ (ମଇ ୨୦୦୫). 'ଦ ଡେଥ୍ ଅଫ ବୁଦ୍ଧ: ଏ ମେଡିକାଲ ଇନକ୍ୟୁରୀ ଜର୍ଣ୍ଣାଲ ଅଫ ମେଡିକଲା ବାଓଗ୍ରାଫୀ, ୧୩ (୨), ପୃଷ୍ଠା ୧୦୦–୧୦୩.

୪. ମହାପରିନିର୍ବାଣ ସୁତ (ଡିଏନ୍ ୧୬), ଶ୍ଲୋକ ୫୬.

୫. ଚୁଣ୍ଡ କମାରପୁତ ସୁତ: ଚୁଣ୍ଡ ରୂପକାରକୁ (ଅଙ୍ଗୁତ୍ତର ନିକାୟ ୧୦.୧୭୬)

୬. ବୁସୱେଲ୍, ରୋବର୍ଟ ଇ. ଜେଆର., ଲୋପେଜ୍, ଡୋନାଲ୍ଡ ଏସ୍. ଜେଆର. (୨୦୧୪). ଦ ପ୍ରିନ୍ସଟନ୍ ଡିକ୍ସନେରୀ ଅଫ୍ ବୁଦ୍ଧିଜିମ୍. ପ୍ରିନ୍ସଟନ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରେସ୍. ପୃଷ୍ଠା ୫୨୯.

୭. ଦୀଘାନିକାୟ ପୃଷ୍ଠା. ୧୩୫.

୮. ୱିକିପିଡିଆ

କଦଳା, ହରିଦାସପୁର, ଧର୍ମଶାଳା, ଯାଜପୁର

❖ ❖ ❖